

Toimetaja Riste Uuesoo, tel 6 144 234, e-mail kultuur@epl.ee

“Pulmareis” näitab tipptantsijaid

- ▶ Mai Murdmaa uues balletis jõuab lõpule Lepo Sumera alustatud töö
- ▶ Emaga hüvasti jätma tulnud Age Oks tantsib laval koomilis-groteskset rolli

Heili Vaus-Tamm
muusikakriitik

BALLET ▶ Reedel esietendulval Mai Murdmaa satiirilisel balletil “Pulmareis”, mille esimestel etendustel tantsivad peaosi Londoni Rahvusliku Balleti esitantsijad Age Oks ja Toomas Edur, on traagilised tagamaad. Sellele balletile pidi kirjutama muusika helilooja Lepo Sumera. Londoni tipptantsijate hulka kuuluvad Oks ja Edur saabusid pikemaks ajaks Eestisse aga vaid seetõttu, et Age tuli hüvasti jätma oma raskelt haige emaga.

Millised on Murdmaa koreograafia erijooned maailma tantsupildil taustal?

Age Oks: Murdmaa jätab tantsijale vabaduse. Paljud koreograafid panevad väga täpselt raamid ette, aga see lavastaja lahendus ei pruugi igapäevale sobida. Näiteks proovisime vahepeal töötada Birminghami Kuninglikus Balletis, aga koht ega koreograaf ei sobinud meile. Murdmaaga on selles mõttes hea, et ta laseb järgida omaenda tunnetust. Loo idee on talle väga oluline, aga ega ta palju sellest ei räägi. Selle peab temalt ise välja

gi midagi uut ei lisa. Tuleb küll suur reklaam, et minu “Romeo ja Julia”, aga muudetud on vaid paari sammu – ülejäänud on kõik sama. Selles valdkonnas pole midagi originaalset näha.

Mida Inglismaa publik vaadata tahab?

Oks: Londonis näeb kõike, aga väiksemates kohtades lähevad ikka vanad traditsioonilised balletid. Kui midagi uut teha, peab olema tohutu reklaam, et keegi vaatama tuleks. Ise olen vähe nüüdiskoreograafiat teinud, Toomas on rohkem. Ta on ka ise lavastanud. Tantsisime tema lavastatud numbrit Riia ja Albert Halli galadel.

Millise kohta olete kümne Londoni-aastaga endale inglise balletis võitnud?

Oks: Londoni Rahvuslikus Balletis oleme kõrgeimalt koteeritud: *senior principal*. Sellest allpool on *principal*, *senior soloist*, *soloist* ja siis kordeballett. Viimastel aastatel oleme aga vabakutselised ja käime sobivusel tegemas ainult peaosid. Sõidame oma määndžeri vahendusel palju ringi. Kolm kuud olime Zürichis Balletis, kus meile lavastati “Tuhkatriinu”. Oleme käinud Jaapani galadel, varsti läheme

SAMAL TEEMAL

Sumera alustatud töö

Koreograaf ja lavastaja Mai Murdmaa ▶ See on ballett-paroodia. Mitte tunderest vaid nende mangimisest, inertsist, harjumuspärasusest.

Nendes pulmades on tegelikult kõik vale – armastust pole, ega peig lihtsalt otsustas, et on aeg naist võtta. Kuna peig upub, toimub osa tegevust vee all. Niioelda “Undiini”-süžee parafraas.

Siin on palju sümboleid – väga mitmeplaaneline lugu. Ka lavapildilt: on lavastuslikke efekte, video, saateansambel, laulja. Selles balletis tantsitakse kontskingades.

Ettepaneku balletile muusika kirjutada tegin Lepo Sumerale, nii et mõte kasutada algmaterjalina Schuberti laulu oli tema oma, ja isegi pealkiri on Lepo pandud.

Pärast Sumera lahkumist pöördusin oma kauaaegse sõbra, helilooja Sándor Kallósi poole, kes töö lõpetas.

Londoni Rahvusliku Balleti esitajad Age Oks ja Toomas Edur, on traagilised tagamaad. Sellele balletile pidi kirjutama muusika helilooja Lepo Sumera. Londoni tippantsijate hulka kuulusid Oks ja Edur saabusid pikemaks ajaks Eestisse aga vaid see tõttu, et Age tuli hüvasti jätma oma raskelt haige emaga.

Millised on Murdmaa koreograafia erijooned maailma tantsupildi taustal?

Age Oks: Murdmaa jätab tantsijale vabaduse. Paljud koreograafid panevad väga täpselt raamid ette, aga see lavastaja lahendus ei pruugi igapähele sobida. Näiteks proovisime vahepeal töötada Birminghami Kuninglikus Balletis, aga koht ega koreograaf ei sobinud meile. Murdmaaga on selles mõttes hea, et ta laseb järgida omaenda tunnetust. Loo idee on talle väga oluline, aga ega ta palju sellest ei räägi. Selle peab temalt ise välja pressima.

Toomas Edur, olete ise ka lavastajana kätt proovinud. Kuidas Murdmaa kavatsused tantsijani jõuavad?

Tema ideed tunduvad nii sügavad, et neid ei saagi lõpuni balletis väljendada. Trupp ei jõua lihtsalt järele. Siis hoiab ka Murdmaa end tagasi. Siin teatris tundub kuidagi vaikne ja rahulik. Kui aga ise aktiivselt kaasa mõelda, tõukab ka Murdmaa enast sellelt pinnalt edasi. Protsess muutub eredamaks ja selgemaks. Tantsuhoonise osas on palju uut. Raske, aga huvitav on tantsida nii väikese ruumi peal, mitmel eri tasandil.

Kuhu maailmas kaasaegne ballet liigub?

Oks: Tehakse palju ilma süžeeta ballette, lihtsalt liikumise peale. See on huvitav katsetada lavastajale ja tantsijatele, aga publikule eriti mitte. Minu arvates on puudus tugevatest klassika-koreograafidest. Lõpmatuseni korratakse paari tuntud balletti – "Tuhkatriinu", "Pähklipruuja", "Luikede järv" – aga kee-

Vaadata tänab:

Oks: Londonis näeb kõike, aga väiksemates kohtades lähevad ikka vanad traditsioonilised balletid. Kui midagi uut teha, peab olema tohutu reklaam, et keegi vaatama tuleks. Ise olen vähe nüüdiskoreograafiat teinud, Toomas on rohkem. Ta on ka ise lavastanud. Tantsisime tema lavastatud numbrit Riia ja Albert Halli galadel.

Millise koha olete kümne Londoni-aastaga endale Inglise balletis võitnud?

Oks: Londoni Rahvuslik Balletis oleme kõrgeimalt koteeritud: *senior principal*. Sellest allpool on *principal*, *senior soloist*, *soloist* ja siis kordeballett. Viimastel aastatel oleme aga vabakutselised ja käime sobivusel tegemas ainult peaosi. Sõidame oma mäenedžeri vahendusel palju ringi. Kolm kuud olime Zürichis Balletis, kus meile lavastati "Tuhkatriinu". Oleme käinud Jaapani galadel, varsti läheme viieks nädalaks Austraaliasse.

Mille poolest Londoni Rahvuslik Ballett erineb Kuninglikust Balletist?

Oks: Kuninglik Ballett on Londonis paigal, aga meie oma on õieti rändtrupp. Suvel ja talvel on Londoni-perioodid ja vahepeal sõidetakse Inglismaal ringi. Nädalas on kuus kuni kaheksa etendust ja 180 etendust aastas.

See on maailma kõige suurema koormusega trupp üldse. Varem oli trupi nimi Festival Ballett, ega rahvuslikkusega pole seal küll midagi pistmist. Inglasi on kõige vähem. Palju on prantslasi, itaallasi, hispaanlasi, ka üks vene poiss.

Kuidas sellise kirju seltskonnaga klapite? Tallinna balletikoolis on tugevad vene traditsioonid.

Oks: Oleme ise nii palju juurde õppinud, et meid enam lausa vene kooli alla panna ei saa. Aga ühtlustamise nimel tehakse tohutut tööd. Vene kool on graatsilisem, olulised on jooned ja näiteks käed. Euroopa koolides pööratakse rohkem tähelepanu

Mai Murdmaa jätab tantsijale vabaduse ja laseb järgida omaenda tunnetust, kiidavad Estonia uues balletis "Pulmareis" Peigmeest ja Pruuti tantsivad Toomas Edur ja Age Oks. FOTO RAIGO PAJULA

tehnikale, jalgadele, kiirusele. Kas Ameerikas olete esinenud?

Edur: Ainult konkursil käinud. Sinna tahaks minna küll. Ameerika

stiil on vabam, tõstab esile naiselikkust, ilu, seksikust. Euroopas on igavam, raamid kitsamad. **Kui kaua kavatsete suures balletis vastu pidada?**

Edur: Mina olen praegu 32. Viis kuni seitse aastat kindlasti. Kui vigastused ja venitused hakkavad tihedasti end meelde tulema, tuleb loobuda.

neret vaid nende mangimiseist, inertsist, harjumuspärasusest.

Nendes pulmades on tegelikult kõik vale – armastust pole, ega peig lihtsalt otsustas, et on aeg naist võtta. Kuna peig upub, toimub osa tegevust vee all. Nii öelda "Undiini"-sužee parafraas.

Siin on palju sümboleid – väga mitmeplaaniline lugu. Ka lavapildilt: on lavastuslikke efekte, video, saateansambel, laulja. Selles balletis tantsitakse kontskingades.

Ettepaneku balletile muusika kirjutada tegin Lepo Sumerale, nii et mõte kasutada algmaterjalina Schuberti laulu oli tema oma, ja isegi pealkiri on Lepo pandud.

Pärast Sumera lahkumist pöördusin oma kauaaegse sõbra, helilooja Sándor Kallósi poole, kes töö lõpetas.

BALLETT

PULMAREIS

Helilooja: Sándor Kallós (Ungari)

Muusika põhineb Schuberti serenaadil *Leise flehen meine Lieder...*

Libreto: Mai Murdmaa, kaasautor Mihkel Ullman

Koreograaf-lavastaja: Mai Murdmaa

Muusikaline juht ja dirigent: Erki Pehk

Lavakujundus ja kostüümid: Jane Kaas, Airi Eras

Osades: Toomas Edur, Vladimir Arhangelski, Ivar Eensoo, Age Oks, Marina Chirkova, Dmitri Harchenko, Anatoli Arhangelski, Kaie Kõrb jt

Esietendub 9. märtsil Estonias

Kas peres lapsed ka plaanis on?

Edur: Kindlasti, võib-olla isegi aasta pärast. Aga praegu reisime küll selle jaoks liiga palju ringi.